

พระพุทธรูประสิทธิ์ จำลองที่วัดพระสิงห์(๑)

พระเทพสิงหราชจารย์ เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ เสาให้ญาติโยมที่มาทำบุญที่วัดพระสิงห์ ช่วงสายวันหนึ่งในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๐ ว่าเดิมนอกจากที่วัดพระสิงห์จะมีพระพุทธรูประสิทธิ์แล้ว ในวิหารวัดพระสิงห์มีพระพุทธรูปเก่าแก่อีกหลายองค์ องค์หนึ่งคือ พระพุทธรูประสิทธิ์

พระพุทธรูปองค์นี้ต่อมาสมัยรัชกาลที่ ๕ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาธรรมาธิราชวรนายกได้เสด็จมาตรวจราชการมณฑลพายัพและเสด็จมาที่เมืองเชียงใหม่ ทรงเห็นพระพุทธรูปองค์นี้ในวิหารวัดพระสิงห์แล้วรู้สึกชื่นชอบ จึงทรงขออนุญาตเชิญกลับไปประดิษฐานที่กรุงเทพฯ

เกี่ยวกับพระพุทธรูประสิทธิ์องค์นี้ มีข่าวสำคัญว่ามีการอัญเชิญพระพุทธรูประสิทธิ์ออกให้ประชาชนกราบสักการะเป็นครั้งแรก

“พระพุทธรูประสิทธิ์ อัญเชิญออกมาจากพระที่นั่งอัมพรสถานเป็นครั้งแรกโดยพระราชยาน ในริ้วขบวนตามโบราณราชประเพณีเพื่อประดิษฐาน ณ มณฑลพิธี พิพิธมาฆะคณาภิเษกพระราชนิพนธ์ถวายพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร เจริญพระพุทธมนต์ ถวายสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช พระสยามเทวาธิราชและถวายพระพรชัยมงคลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ณ พระลานพระราชวังดุสิต วันอังคารที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๐”

บ่งบอกว่าพระพุทธรูประสิทธิ์มีความสำคัญและเป็นที่ควรแก่การกราบสักการะเป็นอย่างยิ่ง เหตุการณ์ครั้งหนึ่งของวัดพระสิงห์ ในเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๖๑ ทางวัดพระสิงห์ ได้มีโครงการหล่อพระพุทธรูประสิทธิ์จำลอง เพื่อประดิษฐานไว้ที่ฐานชุกชีในวิหารหลวงวัดพระสิงห์ ให้ประชาชนได้กราบสักการะ

พระครูปริยัติกิจจาภิวัฒน์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูประสิทธิ์จำลองว่า

“เริ่มจากมีนักข่าวของNBTมาขอสัมภาษณ์พระเทพสิงหราชจารย์ เจ้าอาวาสวัดพระสิงห์ เกี่ยวกับความเป็นมาของพระพุทธรูประสิทธิ์ซึ่งทราบข้อมูลว่าเดิมเป็นพระพุทธรูปอยู่ที่วิหารวัดพระสิงห์ พระเทพสิงหราชจารย์ได้พาชมพระพุทธรูปในวิหารหลวง และมีแนวคิดที่จะหล่อพระพุทธรูประสิทธิ์จำลองไว้

“ต่อมาไม่นานนัก ดร.สุชีราภรณ์สุวรรณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา จังหวัดศรีสะเกษ นำพระพุทธรูปปางอุ้มบาตรมาถวายพระเทพสิงหราชจารย์ ท่านจึงได้เล่าเรื่องโครงการหล่อพระพุทธรูประสิทธิ์จำลองให้ ดร.สุชีราภรณ์ฟัง ทำให้ ดร.สุชีราภรณ์เกิดศรัทธาและรับเป็นเจ้าออกนอกค่าใช้จ่ายในการหล่อพระพุทธรูประสิทธิ์ หลังจากนั้นได้ติดต่อโรงหล่อที่จังหวัดนครปฐมทำการหล่อ โดยนำข้อมูลพุทธลักษณะ ขนาดของพระพุทธรูประสิทธิ์องค์จริงมาเป็นแบบ

“โดยพระเทพสิงหราชจารย์ได้เดินทางไปประกอบพิธีเททองที่โรงหล่ออำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๑ ใช้เวลาประมาณ ๑ เดือนการหล่อก็เสร็จเรียบร้อย ค่าใช้จ่ายประมาณ ๓๕๐,๐๐๐ บาท มีการอัญเชิญมายังวัดพระสิงห์และประกอบพิธีพุทธาภิเษกเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๑ เวลา ๑๗.๐๐ น.ที่วิหารลายคำ มีพระมหาเถระจำนวน ๑๐๐ กว่ารูปมาร่วมพิธี หลังจากนั้นวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๑ ได้อัญเชิญร่วมขบวนกับพระพุทธรูประสิทธิ์แห่ให้ประชาชนสรงน้ำในวันสงกรานต์ เสร็จแล้วนำประดิษฐานไว้ที่ฐานชุกชีในวิหารวัดพระสิงห์เรื่อยมาจนปัจจุบัน”

ด้านประวัติการอัญเชิญพระพุทธรูประสิทธิ์จากในวิหารวัดพระสิงห์นั้น ปรากฏข้อมูลที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาธรรมาธิราชวรนายก บันทึกไว้ในนิทานโบราณคดี นิทานที่ ๑ เรื่องพระพุทธรูปประหลาด พระนิพนธ์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาธรรมาธิราชวรนายก ข้อความว่า

พระพุทธ
นรสีห์
จำลอง
ประดิษฐาน
ที่ฐานชุกชี
ในวิหาร
วัดพระสิงห์

เมื่อฉันเป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ขึ้นไปตรวจราชการมณฑลพายัพครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๑ เวลานั้นยังไม่ได้ทำรถไฟสายเหนือ ต้องไปทางเรือแต่กรุงเทพฯ จนถึงเมืองอุดรดิตถ์แล้วฉันขึ้นเดินบกไปเมืองแพร่ เมืองน่าน เมืองนครลำปาง เมืองลำพูน เดินทางเกือบเดือนหนึ่งจึงจะถึงเมืองเชียงใหม่ ขากลับลงเรือล่องลำน้ำแม่พิงค์ แต่เมืองเชียงใหม่ลงมาทางเมืองตาก เมืองกำแพงเพชร มารวมทางขาไปที่ปากน้ำโพเมืองนครสวรรค์ แต่นั่นก็กลับตามทางเดิมจนถึงกรุงเทพฯ

ฉันเคยได้ยินว่าทางเมืองเหนือทั้งในมณฑลพิษณุโลกอันเคยเป็นเมืองพระร่วง และมณฑลพายัพอันเป็นแหล่งข่างเชียงแสน มีพระพุทธรูปอย่างงาม ๆ มากกว่าทางอื่น คนหาพระพุทธรูปมักเที่ยวเสาะหาทางนั้นนับถือกันว่าต้องเป็นพระพุทธรูปนั่งขัดสมาธิเพชรจึงจะดี ถ้าหาได้พระขัดสมาธิเพชรอย่างย่อมขนาดหน้าตักในระหว่าง ๖ นิ้วจน ๑๐ นิ้วด้วยยิ่งดีขึ้น แต่ฉันขึ้นไปครั้งนั้นตั้งใจจะไปเสาะหาพระพุทธรูปที่ลักษณะงามเป็นสำคัญ ไม่เลือกว่าจะต้องเป็นพระนั่งขัดสมาธิเพชรหรือขัดสมาธิราบ ประรณนาจะใคร่ได้พระขนาดเขื่องหน้าตักราวศอกเศษ เพราะเห็นว่าขนาดนั้นฝีมือช่างทำได้งามกว่าพระขนาดเล็ก เช่นเขาหากัน

เมื่อขึ้นไปถึงเมืองอุดรดิตถ์ วันหนึ่งฉันขึ้นไปเที่ยวที่เมืองทุ่งยั้ง แะดูวัดมหาธาตุอันเป็นวัดโบราณแต่ครั้งสมัยกรุงสุโขทัยและพระเจ้าบรมโกศครั้งกรุงศรีอยุธยาได้ทรงปฏิสังขรณ์ มีพระสถูปมหาธาตุกับพระวิหารหลวงเป็นสิ่งสำคัญอยู่ในวัด พระมหาธาตุองค์เดิมพังมีผู้สร้างใหม่แปลงรูปเสียแล้ว แต่วิหารหลวงยังคงอยู่อย่างที่เราเจ้าบรมโกศทรงปฏิสังขรณ์ ในวิหารหลวงนั้นมีพระพุทธรูปปั้นองค์ใหญ่ขนาดหน้าตักสัก ๔ ศอกตั้งเป็นประธานเมื่อฉันเข้าไปบูชา เห็นมีพระพุทธรูปอีกองค์หนึ่งวาง

นอนอยู่ ในพระหัตถ์พระประธานแปลกตา จึงถามพวกกรรมการว่าเหตุใดจึงเอาพระพุทธรูปไปวาง
ทิ้งไว้ในพระหัตถ์พระประธานเช่นนั้น เขาเล่าให้ฟังว่า พระพุทธรูปองค์นั้นเดิมที่อยู่วัดอื่น ดูเหมือน
ชื่อวัดวังหลวงหรือวัดอะไรฉันจำไม่ได้แน่ แต่เป็นพระมีปฏิมากรียอย่างแปลกประหลาด คล้ายกับมีผีพระยา
มารคอยผจญอยู่เสมอ ถ้าใครไปถวายเครื่องสักการบูชาเมื่อใด ในไม่ช้าก็มักเกิดเหตุวิวาตบาดทะเลาะ
กันในตัวปล้นนั้น จนคนครั้งคร้ามไม่มีใครกล้าไปบูชา แต่พวกเด็กลูกศิษย์วัดที่เป็นคนคนองเห็นสนุก พอรู้
ว่าจะมีการประชุมชนที่วัดนั้นเช่นบวชนาคเป็นต้น ลอบเอาเครื่องสักการะ เช่นหมากเมี่ยงไปถวายพระ
พุทธรูปองค์นั้นก็มักเกิดวิวาตบาดทะเลาะกันเนื่อง ๆ

อยู่มาคืนหนึ่งพระพุทธรูปองค์นั้นหายไป ต่อมาภายหลังเห็นมันนอนอยู่ในพระหัตถ์พระประธาน
ในวิหารหลวงวัดทุ่งยั้ง ไม่รู้ว่าใครเป็นผู้เอามา แต่พวกชาวบ้านก็ไม่มีใครสมควรจะรับเอากลับไปวัดเดิม
จึงทิ้งไว้อย่างนั้น ฉันได้เห็นแล้วเห็นขุ่นก้นหัวเราะไม่ได้ สั่งให้เขายกพระองค์นั้นลงมาตั้งดูที่ฐานชุกชี
ตรงหน้าพระประธาน พอเห็นก็ชอบ ด้วยเป็นพระปางมารวิชัยฝีมือแบบสุโขทัย ทำงามและได้ขนาด
ที่ฉันหาด้วย จึงว่าแก่พวกกรรมการเมืองทุ่งยั้งว่า เมื่อไม่มีใครสมควรจะรับพระพุทธรูปองค์นั้นไปแล้ว ฉัน
จะขอรับเอาลงมากรุงเทพฯ เขาก็ยอมอนุญาตด้วยยินดี และดูเหมือนจะประหลาดใจที่ฉันไม่เชื่อคำของ
เขาด้วย ฉันจุดธูปเทียนบูชา แล้วสั่งให้เชิญพระพุทธรูปองค์นั้นลงมายังที่ท่าเทียบจอดเรือในวันนั้น

พอค่ำถึงเวลาจะกินอาหารพวกข้าราชการที่ไปด้วยมากินพร้อมกันตามเคย แต่วันนั้นสังเกต
เห็นว่าเขาหัวเราะต่อกระซิกกันแปลกกว่าปกติ ฉันถามว่ามีเรื่องอะไรขบขันหรือ เขาบอกว่า เมื่อฉัน
ไปวัดพระมหาธาตุฝ้ายไปเกิดวิวาตขกกันขึ้นที่นั่นคนหนึ่ง ฉันก็รู้เท่าว่าเขาพากันลงความเห็นว่าเป็นเพราะ
ฉันไปถวายเครื่องสักการบูชาพระพุทธรูปองค์นั้นโดยไม่เชื่อคำพวกกรรมการ แต่ฉันกลับเห็นขุ่นที่เผ่ญ
เกิดเหตุเข้าเรื่อง ไม่เห็นอัศจรรย์อันใด ก็สั่งให้เชิญพระพุทธรูปองค์นั้นลงเรือที่ขึ้นไปส่งกลับลงมากรุงเทพฯ

เมื่อฉันขึ้นไปถึงเมืองเชียงใหม่ วันหนึ่งไปที่วัดพระสิงห์ เห็นเขารวมพระพุทธรูปหล่อของ
โบราณทั้งที่ตีและชำรุดตั้งไว้บนฐานชุกชีในวิหารหลวงมากมายหลายสิบองค์ ฉันปีนขึ้นไปเที่ยวพิจารณา
ดู เห็นพระพุทธรูปขัดสมาธิเพชรแบบเชียงแสนองค์หนึ่ง ลักษณะงามต้องตาและได้ขนาดที่ฉันปรารถนา
ให้ยกลงมาตั้งพิจารณาดูต่างหากก็ยิ่งเห็นงาม จึงขอต่อเจ้าเชียงใหม่เชิญลงมากรุงเทพฯ แล้วไปว่าว
นพระพุฒาจารย์ (มา) วัดจักรวรรดิราชาวาส เมื่อท่านยังเป็นที่พระมณฑลเทศาภิบาลให้ช่วยปฏิสังขรณ์
ขัดสีเพราะท่านมีช่างสำหรับหล่อและแต่งพระพุทธรูปอยู่ที่วัดนั้น และตัวท่านเองก็ชอบพอกับฉันมา
แต่ก่อน

พระพุทธรูปทั้ง ๒ องค์นั้น องค์ที่มาจากเมืองทุ่งยั้งลงรักปิดทองคำเปลว องค์ที่มาจากเมือง
เชียงใหม่เดิมเป็นแต่ขัดไม้ได้ปิดทอง ช่างวัดจักรวรรดิฯ ลงมือขัดพระองค์ที่มาจากเมืองเชียงใหม่ก่อน
พอเปลื้องผ้าฉนิมออกก็แลเห็นเนื้อทองที่หล่อสีสุกปลั่ง งามแปลกกับพระพุทธรูปองค์อื่น ๆ ที่เคยเห็น
มาแต่ก่อน พระพุฒาจารย์ท่านจึงให้ปฏิสังขรณ์พระองค์นั้นก่อน มีคนโจษกันตั้งแต่พระองค์นั้นยังอยู่
ที่วัดจักรวรรดิฯ ว่าเป็นพระพุทธรูปงามอย่างประหลาด เมื่อปฏิสังขรณ์สำเร็จแล้วฉันรับมาตั้งไว้บูชา
ในห้องพระโรงเมื่อฉันยังอยู่วังเก่า ใกล้กับสะพานดำรงสถิต ใคร ๆ ไปเห็นก็ชมทุกคนว่าเป็นพระพุท
ธูปงามอย่างประหลาดมาก

ก็ในสมัยนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกำลังสร้างวัดเบญจมบพิตร ทรงพระ
ราชดำริว่าพระพุทธรูปที่จะตั้งในวัดนั้น จะหาพระหล่อของโบราณแบบต่าง ๆ มาตั้ง ท่านเองอย่าง
เมื่อพระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลกทรงสร้างวัดพระเชตุพนฯ โปรดให้ฉันเป็นพนักงานเสาะหาพระพุทธรูป
ถวาย วันหนึ่งตรัสแก่ฉันว่าต้องพระราชประสงค์พระพุทธรูปตั้งเป็นพระประธานที่การเปรียญสักองค์
หนึ่ง ให้เป็นพระขนาดย่อมกว่าพระพุทธรูปที่ตั้งพระระเบียง แต่จะต้องให้งามสมกับที่เป็นพระประธาน
ฉันจะหาถวายได้หรือไม่ ฉันกราบทูลว่าเมื่อขึ้นไปเมืองเชียงใหม่ได้พระพุทธรูปขนาดนั้นมาไว้ที่บ้านองค์หนึ่ง...

พ.ต.อ.อนุ เนินหาด ผกก.สภ.ไหล่งยอด